

Nr 464

Av herr **Wikberg**, om ökat lokaliseringsstöd inom norra stödområdet
inland, m. m.

(Lika lydande med motion nr 579 i Andra kammaren)

Den statliga lokaliseringsstödsverksamheten sedan den 1 juli 1965 har gett gynnsamma effekter inom vissa delar av norra stödområdet. Inom andra delar av området har stödets verkningar emellertid varit helt otillräckliga. Resultatet av verksamheten har sålunda blivit att stora skillnader nu föreligger mellan olika regioner i fråga om behovet av ytterligare stödåtgärder. Bland annat inom Jämtlands län kvarstår behov av betydande lokaliseringpolitiska insatser för att en acceptabel samhällsutveckling skall åstadkommas.

I en motion till 1967 års riksdag (AK 753) framhöll vi sambandet mellan ett områdes industrialiseringsgrad och dess möjligheter att få del av lokaliseringsstödet i dess nuvarande form. Vi nödgades konstatera att Jämtlands län trots att dess befolknings- och sysselsättningsutveckling uppenbarligen motiverar omfattande lokaliseringpolitiska stödåtgärder endast i alltför obetydlig utsträckning blivit föremål för sådana åtgärder. Mot denna bakgrund föreslog vi en översyn av lokaliseringpolitiken i syfte att höja effekten av de statliga stödåtgärderna i Norrlands inland. I sitt utlåtande instämde bankoutskottet i vår bedömning och verifierade de påtalade olägenheterna i lokaliseringsstödet funktion. Utskottets majoritet menade emellertid att det tillhörde de för lokaliseringpolitiken ansvariga myndigheternas re-
guljära uppgifter att ta initiativ i denna fråga.

Det är tillfredsställande att notera att Kungl. Maj:t nu bemyndigat chefen för inrikesdepartementet att tillkalla sakkunniga för att utreda frågan om stödverksamhetens fortsatta utformning. Departementschefen har emellertid i 1968 års statsverksproposition sagt sig inte vara beredd att föreslå några ändringar i riktlinjerna för lokaliseringsstödsverksamheten under försöksperioden. I medvetande om den stora betydelsen av snabba åtgärder för att förstärka näringslivet i Norrlands inland kan jag emellertid inte anse det acceptabelt att utan ytterligare åtgärder avvakta försöksperiodens slut år 1970.

I den länsplanering med lokaliseringpolitisk inriktning som med planeringsrådets medverkan för närvarande utarbetas i länen torde de för lokaliseringpolitiken grundläggande förutsättningarna komma att klarläggas. Den statliga lokaliseringsstödsverksamheten torde naturligen böra ansluta till denna lokaliseringsplanering och sålunda ses som ett led i den regio-

nala utvecklingspolitiken. Den av planeringsrådet och länsstyrelsen i Jämtlands län preliminärt utformade lokaliseringsspolitiska målsättningen förutsätter en intensifiering av lokaliseringsstödsverksamheten i länet. Länet har sedan flera år ett betydande arbetskraftsöverskott. En ökning av antalet arbetstillfällen företrädesvis inom industrin har därför bedömts såsom mycket angelägen för att motverka arbetslöshet och undersysselsättning. För regionens funktion är det emellertid oberoende av balansen på arbetsmarknaden nödvändigt att en tillräcklig total sysselsättningsvolym kan upprätthållas så att länets befolkning kan bära upp den välutvecklade serviceapparat som kan krävas. Det är angeläget att behovet av statligt lokaliseringstöd på detta sätt bedöms ur en vidare synvinkel än enbart med ledning av konventionella arbetslöshetskriterier. Jämtlands län torde härvid framstå som ett av de mest angelägna stödområdena i landet.

Som en följd av sysselsättningsutvecklingen inom vissa industrigrenar har lokaliseringsstödsverksamheten på senare tid i allt högre grad tenderat att inriktas på orter i södra och mellersta Sverige, således utanför det norra stödområdet. I fråga om balansen på arbetsmarknaden kan man konstatera att den spontana utvecklingen till år 1980, åtminstone inom de större regioner som länen utgör, beräknas medföra underskott på arbetskraft eller balans mellan tillgång och efterfrågan i praktiskt taget samtliga län utanför norra stödområdet, medan de norra delarna av landet måste räkna med avsevärda arbetskraftsöverskott. Det förefaller finnas större möjligheter att i de södra och mellersta delarna av landet lösa lokal och temporär obalans på arbetsmarknaden genom andra åtgärder än lokaliseringsspolitiska. Förutsättningarna för att arbetskraften inom dessa delar av landet med bibehållen bostadsort eller begränsade flyttningar skall kunna byta sysselsättning måste bedömas såsom bättre, medan omskolning av arbetskraft inom det norra stödområdet måste följas av en omfattande omlokalisering av arbetskraften till andra landsdelar om man ej samtidigt kan tillskapa arbetstillfällen på lämpliga lokaliseringssorter inom stödområdet.

För att få till stånd en livligare etablering av nya industriföretag inom tidigare svagt industrialiserade områden bör de möjligheter som författningen medger till ett längre gående lokaliseringstöd utnyttjas systematiskt till en differentiering av stödet inom norra stödområdet. Den otillräckliga industriella tillväxten och de konstaterade svårigheterna att få till stånd en snabb, påtaglig förändring i detta avseende trots nuvarande möjligheter till lokaliseringstöd måste anses vara ett starkt sådant särskilt skäl som författningen förutsätter för ett längre gående lokaliseringsbidrag till investeringar i industribyggnader. Ett utnyttjande av denna möjlighet ter sig så mycket mera naturligt som de medel som reserverats för lokaliseringsbidrag under den hittills förflutna delen av försöksperioden inte förbrukats. Likaledes torde författningen medge att den normalt maximala stödramen 2/3 av maskin- och byggnadsinvesteringarna överskrides. Motiv måste an-

ses föreligga för ett längre gående statligt risktagande av detta slag inom särskilt angelägna stödområden som Jämtlands län.

Även om lokaliseringsstödet storlek givetvis skall avgöras med utgångspunkt ifrån behovet av stöd är det viktigt att frågan om den här förordade differentieringen av stödet inom stödområdet blir föremål för ett principiellt ställningstagande. Det är nämligen nödvändigt att en beredskap från lokaliseringsorganens sida till ett längre gående stöd för industriell utveckling inom vissa områden tydligt deklarerar.

Mot bakgrund av vad ovan sagts om lokaliseringsstödet roll i den regionala utvecklingsplaneringen kan det i detta sammanhang ifrågasättas om inte de regionala lokaliseringsorganens bedömning av angelägenheten av att få investeringar till stånd på de aktuella lokaliseringsorterna borde vara avgörande för lokaliseringsstödet storlek i varje enskilt fall.

För att på ett bättre sätt tillvarata de möjligheter till expansion, som länets nuvarande industriella företagsamhet kan erbjuda, är det angeläget att det statliga stödet till investeringar i byggnader och maskiner kompletteras med aktiv hjälp till företagen i fråga om marknads- och produktionsförutsättningar, ekonomisk redovisning etc. Vidare bör bättre information om etableringsförutsättningarna lämnas även till företag och företagssammanslutningar utanför länet i syfte att stimulera det etableringsintresse som kan finnas hos företag både inom och utom länet. En möjlighet som bör prövas — till en början försöksvis — är uppförandet av industrilokaler som beredskapsarbete. Detta skulle kunna ske under kommunalt huvudmannaskap och med gängse statligt stöd i syfte att få fram ändamålsenliga lokaler som kan ställas till etablerande företags förfogande. Val av lokaliseringsorter och industriell inriktning måste givetvis ske under hänsynstagande till en rad faktorer och därför ske i samråd mellan statliga planeringsmyndigheter, arbetsmarknadsmyndigheter, kommuner och företagareförening. Det är över huvud taget angeläget att ovan nämnda åtgärder kan drivas med kraft och att en samordning kan ske mellan olika berörda myndigheter. Det synes därför lämpligt att hos länsarbetsnämnden placera en särskild befattningshavare som har att svara för dessa uppgifter. Riksdagen bör i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att så sker.

Under hänvisning till det ovan anförda hemställas,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla

a) att lokaliseringsstödet inom norra stödområdets inland må förhöjas i enlighet med vad i motionen anförts, samt

b) att en befattningshavare för handläggning av lokaliseringsbefrämjande uppgifter enligt vad i motionen anförts måtte placeras vid länsarbetsnämnden i Jämtlands län.

Stockholm den 26 januari 1968

Axel Wikberg (cp)